

Handläggare
Andreas Evestedt
Telefon: 08-50809596**Till**
Norra innerstadens stadsdelsnämnd
2025-08-28

Remiss av Betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2025/932

Förvaltningens förslag till beslut

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har överlämnat en remiss till Norra innerstadens stadsdelsnämnd gällande betänkandet *Bättre förutsättningar för klimatanpassning* (SOU 2025:51).

Regeringens särskilda utredare har haft i uppdrag att analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning för att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras. I uppdraget har även ingått att identifiera möjliga finansieringsmodeller för att långsiktigt fördela kostnaderna mellan de aktörer som drar nytta av en klimatanpassningsåtgärd.

I betänkandet lämnas elva förslag till förändringar i befintliga författningar som bygger vidare på och utvidgar dagens lagstiftning. Utredaren föreslår en modell för att fördela kostnader mellan en kommun och de fastighetsägare som får en nytta av en kommunal klimatanpassningsåtgärd. Modellen har formen av en ny lag.

Utifrån stadsdelsnämndens ansvarsområden gör förvaltningen ett antal reflektioner kring betänkandet, bland annat att förslaget innebär att kommunen ska kunna ta ut avgifter för genomförda klimatanpassningsåtgärder av berörda fastighetsägare. Staden behöver bygga upp en organisation samt ansvarsfördelning för att sammanställa de olika nämndernas kostnader samt säkerställa att fastighetsägare som berörs av stadsmiljöåtgärder som stadsdelsnämnden genomför även betalar detta genom korrekt avgift.

Bakgrund

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har av kommunstyrelsen fått en remiss gällande betänkandet *Bättre förutsättningar för klimatanpassning* (SOU 2025:51). Kommunstyrelsen behöver svar senast den 3 september 2025.

Ärendet

Regeringens särskilda utredare har haft i uppdrag att analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning för att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras. I uppdraget har även ingått att identifiera möjliga finansieringsmodeller för att långsiktigt fördela kostnaderna mellan de aktörer som drar nytta av en klimatanpassningsåtgärd.

I betänkandet *Bättre förutsättningar för klimatanpassning* lämnas elva förslag till förändringar i befintlig lagstiftning som skapar bättre förutsättningar för genomförandet av klimatanpassningsåtgärder. Med det avses i första hand sådana åtgärder som tar mark i anspråk för att skydda byggnader eller annan egendom mot skador från naturhändelser. Det kan exempelvis handla om att anlägga vallar eller diken, men också om att schakta bort instabil mark. Vidare föreslås också att staten bör ta på sig ansvaret för att etablera skydd mot översvämningar från havet längs vissa kuststräckor och förslag lämnas på en process för detta. Vidare lämnas förslag på en ny lag som gör det möjligt för en kommun att ta ut en del av kostnaderna för en klimatanpassningsåtgärd som kommunen genomför av fastighetsägare, vars fastigheter skyddas av åtgärden.

Elva förslag lämnas till förändringar i befintliga författningar som bygger vidare på och utvidgar dagens lagstiftning. Förslagen kan genomföras oberoende av varandra:

1. Kommunen ska i översiktsplanen redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder kommunen avser att initiera
2. Kommunen ska ändra eller upphäva detaljplaner som medför stora risker
3. Föreskrifter om högsta inomhustemperatur för känsliga grupper
4. Öppna dagvattenanordningar ska omfattas av ledningsrättslagen
5. Tillfälligt marktillträde för att skydda eller återställa väg och järnväg

6. Markreservat för klimatanpassningsanläggningar ska kunna införas i en detaljplan
7. Möjligheten att villkora bygglov med en anläggning för klimatanpassning utökas
8. Kommunen ska tillhandahålla underlag när en fastighetsägare vill genomföra en klimatanpassningsåtgärd
9. Va-huvudmannen ska lämna uppgifter om dagvattenssystemets kapacitet
10. Dagvattenssystemets kapacitet ska regleras i lag
11. Klimatanpassningsåtgärder som särskilt skäl för upphävande av och dispens från strandskyddet

Ett utökat statligt ansvar för skydd när havet stiger

I betänkandet framgår att stigande havsnivåer är en effekt av klimatförändringarna som skiljer sig åt från andra naturhändelser som medför ökade risker. I Sverige har landhöjningen hittills varit snabbare än havsnivåhöjningen, men det förhållandet ändras nu med början i södra Sverige.

Vidare framgår att havsnivåerna, åtminstone i södra Sverige, kommer att öka snabbare än landhöjningen och då orsaka stora skador eftersom betydande nationella intressen finns lokaliserade längs kusten. Att betydande nationella intressen riskerar att skadas av havsnivåhöjningarna talar för att det inte enbart är en kommunal fråga att bedöma hur risken för översvämningar längs kusten ska mötas. Till skillnad från skydd mot översvämningar orsakade av skyfall eller stigande nivåer i vattendrag är havsnivåhöjningarna irreversibla. Ett beslut om att etablera skydd mot översvämningar från havet måste därför fattas i medvetande om att det i förlängningen innebär ett åtagande att för all framtid hålla havet ute.

En process i två steg för att etablera statens ansvar

I betänkandet framgår att stigande havsnivåer inte kommer orsaka stora skador på kort sikt. Det är ändå viktigt att staten i närtid gör tydligt var det finns ett nationellt intresse av att permanenta kustskydd kommer till stånd, och gör det till ett statligt ansvar att så sker. För närvarande avsätter många kustkommuner i södra Sverige betydande resurser åt att planera för och i några fall bygga egna kustskydd, med varierande ambitionsnivå. Samtidigt finns det en mer eller mindre uttalad förväntan om att staten ska bidra till att finansiera kustskydd, något som ibland sker redan i dag. Om staten inte snabbt gör tydligt vad som är statens ansvar när det gäller skyddet mot översvämningar från havet kommer det att uppstå svåra beslutssituationer i den händelse att havet stiger snabbt och de kommunala resurserna att utöka redan etablerade skydd inte räcker till. Ett statligt ställningstagande i närtid ger tydliga besked till kommunerna om var de kan förvänta sig statliga insatser, och i vilka

fall de själva behöver välja om de ska planera för ett ordnat tillbakadragande eller att på egen hand etablera ett skydd mot havet.

Utredaren föreslår en beredningsprocess i två steg under fem år. Processen leder fram till ett beslut där riksdagen tar ställning till längs vilka kuststräckor staten avser att bygga kustskydd i den takt som krävs för att möta stigande havsnivåer. I ett första steg ska två statliga myndigheter – Boverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap – prioritera kuststräckor i södra Sverige strikt efter vilka nationella värden som hotas och i vad mån ett kustskydd, i form av en fysisk barriär, långsiktigt är ett effektivt sätt att skydda dessa intressen.

Resultatet av myndigheternas arbete ska ligga till grund för ett andra steg där en parlamentarisk kommitté, efter kontakt med berörda kommuner och företrädare för de statliga intressena på platsen ska lägga konkreta förslag om var statliga kustskydd ska etableras. Kommittén ska också föreslå principer för kostnadsfördelning för utförandet, som kan anpassas till lokala förhållanden och önskemål, samt den statliga organisation som ska ansvara för genomförande och förvaltning.

Kommitténs förslag ska utgöra grunden för beslutet där riksdagen pekar ut vilka kuststräckor som ska skyddas och där regeringen bemyndigas att besluta om placering och utformning av kustskydden. De områden som genom sådana regeringsbeslut reserveras för utbyggnaden av kustskydd ska i sin helhet vara av riksintresse enligt miljöbalken och ska därigenom skyddas mot annan verksamhet som kan försvåra ett genomförande. Regeringen ska också ge en eller flera myndigheter i uppdrag att företräda staten i alla frågor som rör kustskydden. Den eller de myndigheter som får sådana uppdrag ska skaffa den rådighet och de tillstånd som krävs för att anlägga kustskydd, och tillsammans med aktuella kommuner planera för ett genomförande som integrerar kustskydden i den befintliga miljön. Myndigheterna kommer i förlängningen också att vara byggherrar för kustskydden.

En anpassning av riksintressen till ett stigande hav

I betänkandet framgår att det längs kusten finns ett stort antal områden som bedömts vara av riksintresse av olika myndigheter med stöd av förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden. När havet stiger kommer dessa riksintressen att påverkas, antingen av de högre vattennivåerna eller av de anläggningar som kommuner och fastighetsägare vill bygga till skydd mot havet. Utredaren föreslår att de aktuella myndigheterna får i uppdrag att överväga om ett kustskydd är förenligt med de

värden som konstituerar riksintresset. Därigenom skapar staten ytterligare klarhet för kommunernas planering.

En modell för fastighetsägares medfinansiering av kommunala klimatanpassningsåtgärder

Enligt utredningsdirektiven ska utredaren identifiera möjliga finansieringsmodeller för åtgärder som genomförs av och gynnar flera aktörer, exempelvis fastighetsägare, försäkringsgivare, näringslivet, kommuner och regioner, samt tar tillvara nationella intressen utan att det innebär ökade statliga åtaganden eller statlig finansiering. Utredaren har tolkat uppdraget som att det handlar om författningsreglerade modeller som reglerar olika aktörers bidrag till finansiering av klimatanpassningsåtgärder.

Utredaren bedömer att regler för bankers och försäkringsbolags agerande inte bör regleras på nationell nivå och att näringslivet (i bred mening) bör ha frihet att ingå uppgörelser baserat på sina egna affärsmässiga överväganden. Utredaren har därför inriktat sig på att identifiera finansieringsmodeller som fördelar kostnader, nyttor och risker mellan kommuner och fastighetsägare. Enligt utredarens bedömning är det emellertid inte lämpligt att utvidga någon av de författningsreglerade modeller som fördelar kostnader mellan dessa parter som finns i dag till att även omfatta klimatanpassningsåtgärder.

Utredaren föreslår en modell för att fördela kostnader mellan en kommun och de fastighetsägare som får en nytta av en kommunal klimatanpassningsåtgärd. Modellen har formen av en ny lag. Den nya lagen ger kommuner som genomför en klimatanpassningsåtgärd för att skydda en angelägenhet av allmänt intresse en möjlighet att ta ut en avgift av de fastighetsägare som har en nytta av åtgärden. För att avgiften ska kunna tas ut av en viss fastighetsägare ska det innan åtgärden vidtas finnas en betydande risk för skada på fastigheten vid en naturhändelse och åtgärden ska leda till att denna betydande risk upphör. Det geografiska område där detta villkor är uppfyllt utgör klimatanpassningsåtgärdens medfinansieringsområde.

För att kommunen ska kunna ta ut en avgift måste den först besluta om medfinansieringsområdet, vilka kostnader som ska fördelas och hur kostnaderna ska fördelas mellan fastigheterna inom området. De kostnader som får fördelas får avse genomförande, drift och underhåll frånräknat intäkter från andra än kommunens skattebetalare, exempelvis statsbidrag. Av dessa kostnader får högst hälften debiteras fastighetsägarna inom medfinansieringsområdet. Avgifterna ska fördelas inom medfinansieringsområdet enligt vad som är skäligt med hänsyn till den nytta som varje fastighet har av åtgärden.

Vid bedömningen av nyttan ska kommunen beakta de ytor som är bebyggda respektive obebyggda samt storleken på den risk som upphör. Med hjälp av dessa parametrar ska kommunen konstruera en fördelningsnyckel som ska användas för att beräkna avgiften för varje fastighet inom medfinansieringsområdet. För att avgiften inte ska bli orimligt hög i det enskilda fallet får avgiften för en fastighet inte överstiga tio procent av fastighetens marknadsvärde.

När klimatanpassningsåtgärden är genomförd blir fastighetsägarna betalningsskyldiga. Inom ett år efter det att genomförandet avslutats ska kommunen debitera avgiften för att betalningsskyldigheten för fastighetsägarna ska kvarstå.

Konsekvenser av förslagen

I betänkandet framgår att konsekvenserna av utredarens förslag vad gäller påverkan på viljan att vidta klimatanpassningsåtgärder är väsentligt mindre än andra omvärldsfaktorer. Utredaren föreslår att kostnaderna för de något utökade skyldigheterna för kommunerna och för beredningen av förslaget om ett utökat statligt ansvar för skyddet mot stigande havsnivåer ska finansieras ur befintliga anslag för klimatanpassning. Påverkan på miljön och de långsiktiga kostnaderna för att bygga och underhålla kustskydd antas bli desamma oavsett utredarens förslag. De ekonomiska konsekvenserna för de fastighetsägare som kan debiteras avgifter med modellen för medfinansiering av kommunala klimatanpassningsåtgärder kan bli betydande, även med de föreslagna begränsningsreglerna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på kvalitetsavdelningen i samråd med avdelningarna för stadsutveckling och ekonomi inom Norra innerstadens stadsdelsförvaltning.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utiifrån stadsdelsnämndens ansvarsområden gör förvaltningen nedan ett antal reflektioner kring betänkandet gällande *Bättre förutsättningar för klimatanpassning*.

Dagvatten

Öppna dagvattenanordningar (anläggningar som exempelvis samlar upp och leder dagvattnet vidare) föreslås ska också omfattas av ledningsrättslagen. Förvaltningen ser positivt på detta då rörledningar ofta är dyrare i jämförelse och kapaciteten svårreglerad efter anläggningsskedet. Förvaltningen ser att en konsekvens av öppna dagvattenanordningar i landskapet kan medföra ett behov av att ta mer markyta i anspråk. Det kan ge konsekvenser i stadsmiljöer där det redan idag är hård konkurrens om yta. Förvaltningen vill

värna de rekreativa och gröna värdena i stadsmiljön och anser att krav på utformningen av exempelvis dagvattenanordningar behöver ställas i dessa miljöer.

Förvaltningen ser positivt på att dagvattensystemets kapacitet föreslås regleras i lag. Det är bra att det blir tydligt hur långt va-huvudmannens ansvar sträcker sig vilket samtidigt gör att gränsen var övriga aktörers ansvar tar vid blir tydligare.

Förvaltningen ser redan idag inom Stockholms stad hur projekt som berör dagvattenhantering påverkar flera olika delar av stadens organisation. Stockholm Vatten och Avfalls uppdrag begränsas oftast till de tekniska delarna i projekt som rör dagvattenhantering. En utformning som även innefattar andra värden i landskapet än rent tekniska behöver ofta bekostas av stadens skattefinansierade nämnder och alltså inte enbart genom det så kallade va-kollektivet.

Hantering av avgifter

Förslaget innebär att kommunen ska kunna ta ut avgifter för genomförda klimatanpassningsåtgärder av berörda fastighetsägare. I dagsläget har inte stadsdelsnämnden ansvar för att ta fram en modell för avgifter. Vidare påverkar flera av stadens nämnder (exempelvis stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden) kostnaden för klimatanpassningsåtgärder. Staden behöver bygga upp en organisation samt ansvarsfördelning för att sammanställa de olika nämndernas kostnader samt säkerställa att fastighetsägare som berörs av stadsmiljöåtgärder som stadsdelsnämnden genomför även betalar detta genom korrekt avgift.

Inomhustemperaturer

I betänkandet föreslås ett säkerställande av högsta inomhus-temperaturer i särskilda boenden för äldre samt gruppbostäder. Initiativet är positivt i sak samtidigt som det kommer innebära ytterligare investeringar i de fastigheter nämnden hyr för att driva vård- och omsorgsboenden. Dessa åtgärder kommer innebära högre hyror. Vidare kommer även andra lokaler som nämnden hyr som påverkas av klimatanpassningsåtgärder innebära ökade kostnader för fastighetsägare vilket direkt påverkar hyressättningen. Även avgifter för vatten och avlopp bedöms öka i framtiden för verksamheterna.

Utöver detta ser förvaltningen att förslagen i betänkandet också kan innebära ökade kostnader genom informationsinsatser till medborgare samt kompetensutveckling hos medarbetare. Genom att det exempelvis ska genomföras fördjupade riskanalyser kommer även mer personella resurser utgå.

Förvaltningen föreslår att Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Jesper Ackinger
Stadsdelsdirektör
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Maria Härenstam
Avdelningschef
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Betänkandet *Bättre förutsättningar för klimatanpassningar*

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2025-08-13
Maria Härenstam, Avdelningschef	2025-08-13